

Věc C-434/19

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

5. června 2019

Předkládající soud:

Corte suprema di cassazione (Itálie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

21. ledna 2019

**Navrhovatelka a odpůrkyně v rámci vzájemného kasačního opravného
prostředku:**

Poste Italiane SpA

**Odpůrkyně a navrhovatelka v rámci vzájemného kasačního opravného
prostředku:**Riscossione Sicilia SpA - Agente riscossione per la provincia di
Palermo e delle altre provincie siciliane**Předmět původního řízení**

Povinnost platit protiplnění (“poplatek”) společnosti Poste Italiane spa (Italská pošta a. s.) za službu vedení běžného poštovního účtu, na který hradí platby daňoví poplatníci podléhající místní dani z nemovitostí (ICI) – Povinnost koncesionáře (agenta) vybírajícího daně a poplatky jménem obce zřídit si uvedený běžný účet pro účely výběru plateb ICI – Výhradní postavení veřejného hospodářského subjektu Poste Italiane, následně Poste Italiane spa (zákonný monopol) – Porušení unijního práva – Státní podpora – Jednostranné stanovení poplatku – Zneužití dominantního postavení – Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Corte di Cassazione (Kasační soud, Itálie)

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad unijního práva ve smyslu článku 267 SFEU

Předběžné otázky

- 1) Brání článek 14 SFEU (původně článek 7D Smlouvy, následně článek 16 SEU) a čl. 106 odst. 2 SFEU (původně článek 90 Smlouvy, následně čl. 86 odst. 2 SEU) a rovněž zařazení do rámce služeb obecného hospodářského zájmu (SOHZ) takové právní úpravě, jako je čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 ve spojení s čl. 2 odst. 18 až 20 zákona č. 662/1996, na základě kterých se zřizuje a udržuje – i po privatizaci služeb „bancoposta“ (vykonávání bankových transakcí poštou) poskytovaných společnostmi Poste Italiane s.p.a. – vyhrazení činnosti (režim zákonného monopolu) ve prospěch společnosti Poste Italiane s.p.a., jejímž předmětem je správa běžného poštovního účtu určeného na výběr místních daní ICI, a to s přihlédnutím k vývoji vnitrostátních právních předpisů v oblasti výběru daní, které přinejmenším od roku 1997 umožňují poplatníkům a také místním daňovým úřadům využívat způsoby platby a výběr daní (včetně místních daní) prostřednictvím bankovního systému?
- 2) V případě, že - v rámci odpovědi na první předběžnou otázku – Soudní dvůr uzná, že zřízení právního monopolu je v souladu s charakteristikami služeb obecného hospodářského zájmu, brání čl. 106 odst. 2 SFEU (původně článek 90 Smlouvy, následně čl. 86 odst. 2 SEU) a čl. 107 odst. 1 SFEU (původně článek 92 Smlouvy, následně článek 87 SEU) ve smyslu výkladu těchto ustanovení, který poskytl Soudní dvůr v souvislosti s kritérii týkajícími se odlišení zákonného opatření - vyrovnání závazků veřejné služby - od protiprávní státní podpory (rozsudek Soudního dvora ze dne 24. července 2003, C-280/00, Altmark Trans GmbH a Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH) takové právní normě, jako je čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 ve spojení s čl. 2 odst. 18 až 20 zákona č. 662/1996 a čl. 3 odst. 1 nařízení prezidenta republiky č. 144/2001, která společnosti Poste Italiane s.p.a. přiznává pravomoc jednostranně stanovit výši „poplatku“ zatěžujícího koncesionáře (agenta) vybírajícího místní daně z nemovitosti (ICI) a splatného za každou transakci související s vedením účtu provedenou na dotčeném běžném poštovním účtu, jehož majitelem je koncesionář (agent), s ohledem na skutečnost, že společnost Poste Italiane s.p.a. stanovila usnesením správní rady č. 57/1996 výši uvedeného poplatku na 100 lir, pokud šlo o období od 1. dubna 1997 do 31. května 2001, a o, 23 eura pro období od 1. června 2001?
- 3) Brání čl. 102 odst. 1 SFEU (původně článek 86 Smlouvy, následně čl. 82 odst. 1 SEU), jak jej vykládá Soudní dvůr (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 13. prosince 1991, C-18/88, GB Inno BM; ze dne 25. června 1998, C-203/96, Chemische Afvaistoffen Dusseldorp BV; ze dne 17. května, C-340/99, TNT TRACO s.p.a.) souboru právních předpisů, jaký tvoří čl. 2 odst. 18 až 20 zákona č. 662/1996, čl. 3 odst. 1 nařízení prezidenta republiky č. 144/2001 a čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992, který stanoví, že koncesionář (agent) se musí nutně podřídit platbě „poplatku“ v takové výši, jakou jednostranně určí, nebo změni společnost Poste Italiane

s.p.a., přičemž odstoupení koncesionáře od smlouvy o běžném poštovním účtu automaticky vede k porušení povinnosti stanovené v čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 a následnému nesplnění povinnosti vybírat ICI, kterou má vůči místním daňovým úřadům?

Uplatňované unijní právní předpisy a unijní judikatura

SFEU: článek 14, čl. 102 první pododstavec, čl. 106 odst. 2 a čl. 107 odst. 1 a článek 108

Rozsudky Soudního dvora ze dne 13. prosince 1991, C-18/88; ze dne 25. června 1998, C-203/96; ze dne 17. května 2001, C-340/99; ze dne 24. července 2003, C-280/00

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Článek 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504 ze dne 30. prosince 1992

Článek 2 odst. 18-20 zákona č. 662 ze dne 23. prosince 1996;

Článek 3 odst. 1 nařízení prezidenta republiky č. 144 ze dne 14. března 2001, jakož i

i další ustanovení, která jsou v případě potřeby citovaná v tomto shrnutí.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Poste Italiane s.p.a. (italská pošta) je soukromoprávní společnost s většinovým akciovým podílem pod veřejnou kontrolou, která vznikla v důsledku transformace Amministrazione autonoma delle Poste e delle Telecomunicazioni (Autonomní správa pošt a Telekomunikací) na veřejný hospodářský subjekt „Poste Italiane“ a následně na základě nařízení vlády s mocí zákona č. 487/93 na akciovou společnost. Služby a činnosti, které má pošta vykonávat, se vymezily postupně v průběhu privatizace. Ze znění čl. 2 odst. 19 zákona č. 662/96 („Poštovní a platební služby, pro které není platnou právní úpravou výslovně stanoven zákonný monopol, jsou prováděny veřejným hospodářským subjektem Poste Italiane a dalšími subjekty v režimu volné hospodářské soutěže...“) vyplývá, že ostatní služby byly naopak vyhrazeny výhradně veřejnému hospodářskému subjektu [Poste Italiane], a to s povinností vést oddělené účetnictví (čl. 2 odst. 20 zákona 662/96).
- 2 Článek 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/92 v rámci reorganizace financování územních subjektů stanovil jako jediné možné způsoby platby ICI „přímou platbu koncesionáři příslušného k výběru daně v obvodu, kde se nachází obec [zdaňované nemovitosti]“ nebo platbu „na příslušný běžný poštovní účet

uvedeného koncesionáře“. Koncesionář byl z toho důvodu povinen zřídit si běžný poštovní účet za účelem splnění svého závazku vůči orgánu vybírajícímu daň.

- 3 Výše uvedená povinnost zřídit si běžný poštovní účet nebyla zrušena v důsledku právních reforem provedených v oblasti výběru daní (vyhláška ministra financí č. 567/93, legislativní nařízení č. 241/97, legislativní nařízení č. 300/99, legislativní nařízení č. 446/97), jež byly všechny zaměřeny na zavedení nových způsobů plateb daní a poplatků, a to i místních (neodvolatelné pověření banky, platba na obecních pokladnách nebo platba na účet správce obecní pokladny). Teprve v roce 2011 bylo koncesionáři (agentovi) vybírajícímu místní daně výslovně přiznáno právo si místo poštovního účtu jednoduše zřídit pouze běžný bankovní účet (nařízení vlády s mocí zákona č. 70/2011).
- 4 Jako služby a činnosti, která má pošta vykonávat, se v průběhu transformace Správy pošt na soukromoprávní společnost změnila i kritéria na stanovení sazeb poštovních a platebních služeb: zavedl se zákaz bezplatných služeb ve prospěch orgánů veřejné správy a veřejných subjektů (nařízení prezidenta republiky č. 256/89), omezení případů, ve kterých se vyžaduje souhlas příslušných ministrů (nařízení prezidenta republiky 256/89, legislativní nařízení č. 487/93), pokud jde o služby v režimu hospodářské soutěže, zrušení „jakýchkoliv tarifních nebo sociálních závazků... a též tarifních úlev v jakékoliv podobě“, aby se s účinností od 1. dubna 1997 naopak zohlednily „potřeby zákazníků a charakteristiky poptávky, jakož i ...obchodní objem (čl. 2 odst. 20 zákona č. 662/96), používání poplatků zatěžujících majitele běžných účtů (čl. 2 odst. 18 zákona č. 662/96). Zejména byl účtován poplatek za každou operaci prováděnou v rámci správy vztahů mezi běžným poštovním účtem a koncesionáři příslušnými k výběru daní (usnesení správní rady č. 57/96 o tarifních sazbách). Nařízení prezidenta republiky č. 144/2001 následně stanovilo použití právní úpravy „na smluvním základě, v souladu s ustanoveními občanského zákoníku a zvláštních zákonů“ i na vztahy se zákazníky a na běžný poštovní účet, jak tomu již bylo u bankovních účtů (článek 3 odst. 1).
- 5 Účastníci řízení - Poste italiane spa e Riscossione Sicilia spa, zprostředkovatel služby vybírání daně pro provincie Palermo a jiné provincie Sicílie – vedou spor o povinnosti zaplatit předmětný poplatek za období let 1997 – 2011. Odvolací soud částečně změnil prvostupňový rozsudek a přiznal společnosti Poste Italiane platební nárok, dospěl však k závěru, že bol prokázán jen v souvislosti s obdobím od 1. června 2001. Věc je nyní projednávána u Corte di Cassazione (Kasační soud).

Základní argumenty účastníků původního řízení

- 6 Riscossione Sicilia uplatňuje protiprávnost platby za službu, která je nařízena zákonem. Nutnost mít za účelem výběru ICI běžný poštovní účet pro obce vytváří zákonný monopol společnosti Poste Italiane, která využívá výsledného dominantního postavení k jednostrannému určení veškerých podmínek smlouvy,

včetně poplatku, a ve srovnání s jinými hospodářskými subjekty získává neoprávněnou výhodu, neboť ve skutečnosti neplní veřejné úkoly, jež by poplatek placený v její prospěch ospravedlňovaly. Podpora, kterou stát Poste Italiane poskytuje, jež nebyla oznámena Komisi, je podle článků 107 a 108 SFEU nebo podpůrně podle článků 102 a 106 SFEU a článku 4 SEU zakázána.

- 7 Poste Italiane souhrnně uvádí, že: 1) i když byla služba běžného poštovního účtu poskytována v režimu zákonného monopolu, nemusela být jen na základě tohoto důvodu poskytována bezplatně; 2) koncesionář v každém případě mohl přenést náklady na povinné zřízení účtu na obce; 3) stanovení poplatku splňovalo kritéria uniformity a rovného zacházení s koncesionáři a stejně tak sazby stanovené v Condizioni Economiche Bancoposta (ekonomické podmínky poštovního bankovníctví), a 4) stejné sporné daňové právní předpisy stanovily alternativní způsoby úhrady (přímá platba koncesionáři).

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 8 Sezioni Unite della Cassazione (Kasační soud, spojené senáty) nedávno rozhodoval o povinnosti zaplatit předmětný poplatek a dospěl k závěru, že ze žádného ustanovení nevyplývá, že služba vedení běžného poštovního účtu určeného pro výběr ICI je bezplatná, je tedy za úplatu i tehdy, když je zřízena podobně jako standartní služba běžného účtu v režimu volné hospodářské soutěže. Logika a opodstatnění zavedení vyhrazení této činnosti pro Poste Italiane spočívala ve snaze o maximalizaci výběru příjmů prostřednictvím rozsáhlé rozmístěných poštovních úřadů, které jsou snadno dostupné na celém území. Tento senát však nyní ve světle existence možnosti zvolit si bankovní systém, která byla zavedena v roce 2011, pochybuje o legalitě zákonného monopolu Poste Italiane, přičemž si klade otázku, zda tento zákonný monopol nemůže spíše představovat neoznámenou veřejnou podporu.
- 9 Předkládající soud vychází z posouzení: 1) vztahu smluvní povahy, který existuje mezi místním daňovým úřadem a koncesionářem (agentem) vybírajícím daně, jehož předmětem je výkon hospodářské činnosti zaměřené na výběr daňových příjmů, kterou lze definovat jako službu obecného hospodářského zájmu podle čl. 106 odst. 2 SFEU a 2) vztahu soukromé povahy, který je neodmyslitelně spjat se správou běžného poštovního účtu, který vzniká mezi koncesionářem a Poste Italiane na základě čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992.
- 10 Tento posledně uvedený vztah se liší od vztahů, které Poste Italiane při správě běžného účtu udržuje s ostatními zákazníky, pouze v omezení možnosti zvolit si smluvní stranu, jelikož má jakožto zákonný monopol povinnost s žadatelem o jeho služby smlouvu uzavřít (článek 2597 občanského zákoníku). Na druhou stranu Poste Italiane nevstupuje s místním daňovým úřadem do žádného veřejnoprávního nebo soukromoprávního vztahu, který by měl povahu závazkového právního vztahu. Z tohoto důvodu je vyhrazení činnosti ve vztahu k jiným hospodářským subjektům v tomto odvětví (banky, které rovněž poskytují služby běžného účtu)

slučitelné s unijním právním řádem pouze v rozsahu, v němž je služba nabízená Poste Italiane službou obecného hospodářského zájmu, tedy pouze pokud je Poste Italiane svěřen „zvláštní úkol“ podle článků 14 a 106 SFEU.

- 11 Předkládající soud tak má pochybnosti o legalitě postavení, které je pro Poste Italiane vyhrazeno, přičemž poznamenává, že na jedné straně neexistuje ustanovení, které by bylo podobné ustanovení vztahujícímu se na ICI podle čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/92 v oblasti výběru dalších místních daní a na druhé straně se od roku 1997 naopak umožnil výběr daní, včetně místních daní, i prostřednictvím bankovního systému.
- 12 Pokud by se za účelem vybírání ICI zákonný monopol týkající se služby běžného poštovního účtu navzdory tomu řadil do kategorie služeb obecného hospodářského zájmu, vyvstává další otázka ohledně legality jednostranné pravomoci přiznané monopolní společnosti ve věci stanovení poplatku zatěžujícího koncesionáře. Zaprvé, poplatek není stanoven jasným a transparentním způsobem, který nepřekračuje meze toho, co je nezbytné a který je založen na nákladech a ziscích průměrného a správně řízeného podniku, jak se to vyžaduje při neexistenci zadávacího řízení. Zadruhé, zákonný monopol nutně vede ke zneužití dominantního postavení, jelikož koncesionář (agent) nemůže odstoupit od smlouvy, aniž by tím porušil povinnosti vůči orgánu územní samosprávy, který příslušnou koncesi udělil (zadavateli veřejné zakázky).